

Ert tjänsteställe, handläggare

Kierstin Petersson Grawé

Ert datum

2016-06-07

Er beteckning

N2016/03080/DL

Vårt tjänsteställe, handläggare

Lena Bäck, 08-562 816 73
exp-gl@mil.se

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

Yttrande angående slutbetänkande En trygg dricksvattenförsörjning (SOU 2016:32)

Sammanfattning

Generalläkaren tillstyrker i huvudsak slutbetänkandet En trygg dricksvattenförsörjning (SOU 2016:32) och lämnar följande sammanfattande synpunkter.

Generalläkaren anser att utredaren på ett tydligt sätt belyser vikten av ökad regionalisering och samverkan inom dricksvattenområdet och instämmer i utredarens förslag angående krav på mellankommunal samverkan avseende vattenförsörjningen. Generalläkaren anser vidare att utredaren tydliggör hur miljöaspekter och livsmedelssäkerhet hänger samman inom dricksvattenområdet och att en helhetssyn behövs för en tryggad framtida dricksvattenförsörjning. I detta sammanhang bedömer Generalläkaren att förslaget om fortsatt inrättande samt översyn och uppdatering av vattenskyddsområden är viktigt för att stärka skyddet för landets råvattentäkter. Det är även positivt att utredaren lyfter fram att förvaltningen och tillsynen av vattenskyddsområdena behöver förstärkas. För att även inkludera Fortifikationsverkets vattentäkter i vattenskyddsområden bedömer dock Generalläkaren att myndigheten behöver ges utökade mandat i miljöbalken. Generalläkaren anser vidare att det är ändamålsenligt att Livsmedelsverket ges ett breddat och mer formaliserat ansvar för den nationella samordningen av dricksvattenfrågorna, liksom inrättandet av ett kunskapscentrum och ett särskilt beslutsorgan, Dricksvattenrådet. Generalläkaren instämmer slutligen i förslaget att inom en femårsperiod följa upp förhållandena inom dricksvattenområdet genom en kontrollstation 2020. Då kan en utvärdering av föreslagna åtgärder göras och förnyat fokus läggas på dricksvattenfrågorna.

(LOR)

Postadress

Generalläkaren
107 85 Stockholm

Besöksadress

Tegeluddsvägen 100

Telefon

08-788 75 00

Telefax

08-5628 16 86

E-post, Internet

exp-gl@mil.se

www.forsvarsmakten.se/hkv

Generalläkaren lämnar även följande mer detaljerade synpunkter.

Vattenskyddsområden

Generalläkaren ser ett antal problem med dagens hantering av vattenskyddsområden vilka nämns i punktform nedan. Generalläkarens förhoppning är att dessa problem och otydligheter kan tas om hand i en kommande och reviderad lagstiftning.

- Vid tillkomst av vattenskyddsområden har ibland Generalläkaren, Försvarmakten och Fortifikationsverket underlåtit att höras i tidigt skede och i remissförfarandet. Detta har bl.a. lett till att aktuell kommun eller länsstyrelse inte fått rätt beslutsunderlag och att faktiskt berörda inte fått vetskap om vattenskyddsområdet initialt.
- Försvarmakten och Fortifikationsverket har i egenskap av verksamhetsutövare ibland sökt olika dispenser som varit nödvändiga inom vattenskyddsområdena. I hanteringen av dessa dispensansökningar har berörd myndighet ofta underlåtit att inhämta synpunkter från Generalläkaren och även underlåtit att skicka efterföljande beslut för kännedom. Då det är Generalläkaren som i egenskap av operativ tillsynsmyndighet ska kontrollera att aktuella beslut följs är det en grundläggande förutsättning att besluten kommer myndigheten tillhanda.
- Det kan finnas eller kan komma att finnas ärenden rörande objekt som inte kan handläggas av en kommun eller länsstyrelse med hänvisning till försvarssekretess.
- Fortifikationsverkets vattentäkter omfattas inte av krav på inrättande av vattenskyddsområde och saknar därmed formellt skydd.

Mot bakgrund av ovanstående problemställningar är det Generalläkarens uppfattning att Generalläkaren ska jämföras med kommun och länsstyrelse avseende beslut om inrättande av vattenskyddsområden inklusive anmälnings- och dispensärenden. Detta är något som även utredaren nämner. Generalläkaren bör även ha föreskriftsrätt avseende de vattentäkter som behöver skyddas inom Fortifikationsverkets områden. För att åstadkomma ovanstående förändringar behövs tillägg i 7 kap. 21 och 22 §§ miljöbalken på så vis att Generalläkaren ges motsvarande mandat som en länsstyrelse eller kommun.

Kontroll av dricksvatten

Generalläkaren instämmer i utredarens förslag att ge Livsmedelsverket i uppdrag att stärka den offentliga dricksvattenkontrollen. Dricksvattenfrågor behöver särskilt lyftas fram i den nationella kontrollplanen som en tydlig signal om vikten av en effektiv och ändamålsenlig dricksvattenkontroll. Generalläkaren bedömer även att det är av yttersta vikt att Livsmedelsverket utarbetar anpassade och

relevanta kontrollområden och en anpassad riskklassificering för dricksvattenverksamheter. Då befintligt system är anpassat för livsmedelskontrollen i allmänhet, bedömer Generalläkaren att arbetet med operativ drickvattenkontroll och efterföljande rapporteringsarbete till Livsmedelsverket försvåras avsevärt. Följden blir en sämre kvalitet på utfört kontrollarbete och insamlade data. För att stärka den operativa dricksvattenkontrollen ytterligare finns behov av en särskild kontrollhandbok för dricksvattenanläggningar som ett komplement till befintlig dricksvattenvägledning. Generalläkaren förordar vidare att Livsmedelsverkets uppdrag ska omfatta en förstärkning av all offentlig dricksvattenkontroll oavsett om dricksvattenanläggningen är allmän eller enskild. Detta behöver särskilt betonas eftersom utredningens direktiv är begränsat till att omfatta allmänna dricksvattenanläggningar.

Övervakning och undersökning av råvattenkvalitet

Generalläkaren instämmer i utredarens förslag att ge Livsmedelsverket i uppdrag att förtydliga kraven gällande dricksvattenproducenternas råvattenprovtagning. Generalläkaren anser att befintlig föreskrift angående råvattnets beskaffenhet är allför allmänt hållen och leder till en otydlighet både för dricksvattenproducenter och kontrollpersonal. Generalläkaren förordar vidare att Livsmedelsverkets uppdrag ska omfatta ett förtydligt krav på råvattenkontroll oavsett om dricksvattenanläggningen är allmän eller enskild. Detta behöver särskilt betonas eftersom utredningens direktiv är begränsat till att omfatta allmänna dricksvattenanläggningar.

Generalläkaren anser att det är av största vikt att system inrättas så att den samlade kunskapen om beskaffenheten på landets råvattentillgångar görs tillgänglig för både allmänna och enskilda dricksvattenproducenter. Generalläkaren bedömer att aktuella data från vattenförvaltningens övervakning och miljötillsynen avsevärt skulle förenkla för dricksvattenproducenterna att utarbeta adekvata faroanalyser och provtagningsprogram för råvattnet. Krav behöver även ställas på dricksvattenproducenterna att aktivt söka aktuell och befintlig information om det råvatten som ska användas.

Vattenkatastrofgruppen VAKA

Generalläkaren instämmer med utredarens uppfattning att VAKA är en viktig resurs som ska tillvaratas och att gruppens arbete ska fortgå. Generalläkaren anser dock att Livsmedelsverket även fortsatt ska vara huvudman för VAKA och att en långsiktig finansiering av gruppens arbete ska utredas. Generalläkaren menar att det är logiskt och ändamålsenligt att VAKA som en nationell resurs är knutet till Livsmedelsverket beaktat verkets uppdrag och ansvar för dricksvattenfrågor.

Beredning av dricksvatten

Generalläkaren instämmer i utredarens förslag att ge Livsmedelsverket i uppdrag att förtydliga beredningskraven i dricksvattenföreskrifterna. Generalläkaren anser

liksom utredaren att fokus behöver läggas på väl anpassade och kompletterande barriärer i beredningen av dricksvattnet för att kunna möta effekterna av klimatförändringarna och bibehålla ett hälsomässigt säkert dricksvatten. Generalläkaren förordar vidare att Livsmedelsverkets uppdrag ska omfatta ett förtydligt krav på beredning och tillräcklig barriärhöjd oavsett om dricksvattenanläggningen är allmän eller enskild. Detta behöver särskilt betonas eftersom utredningens direktiv är begränsat till att omfatta allmänna dricksvattenanläggningar.

Detta yttrande har beslutats av generalläkaren Pierre Campenfeldt. I beslutet har även deltagit miljö- och hälsoskyddsinspektören Malin Höök och stabsveterinären Lena Bäck, den senare föredragande.

Pierre Campenfeldt

Lena Bäck

Sändlista

Näringsdepartementet, 103 33 Stockholm
n.registrator@regeringskansliet.se

Kopia

kierstin.petersson-grawe@regeringskansliet.se